

Hakhoutbosje (pakket 27)

Wat is een hakhoutbosje?

Hakhoutbosjes hadden oorspronkelijk de functie: het leveren van hout voor afrasteringspalen en gereedschap en het diende als brandstof. Er werd in zo'n hakhoutbosje dus vaak gehakt en gezaagd, dit verklaart de naam van het element. De afgezaagde stammen, de stobben, groeiden weer uit en konden dan weer na een aantal jaren geoogst worden. Op die manier ontstond er in de loop der jaren een kluwen aan meerstammige struiken. Tegenwoordig worden de hakhoutbosjes behouden en beheerd vanwege hun grote bijdrage aan de biodiversiteit in het overwegende graslandschap.

Waarom waardevol?

Een hakhoutbosje biedt:

- nest-, voedsel- en schuilgelegenheid voor vogels, zoogdieren, vlinders en amfibieën;
- bloemrijke ondergroei;
- bijdrage aan een aantrekkelijk landschap;
- instandhouding van cultuurhistorische waarde;
- goed gebruikshout.

In oude hakhoutbosjes komt een verscheidenheid aan plantensoorten voor, zoals dalkruid en gewone salomonszegel. Op afgestorven stobben kunnen bijzondere mossen en paddenstoelen voorkomen, deze stobben doen ook gelijk dienst als insectenhotel. Hakhoutbosjes zijn een goede verblijfplaats voor broedende, jagende en zich schuilhoudende vogels. Zoogdieren die zich voortplanten in hakhouthoutbosjes zijn onder andere dwergspitsmuis, waterspitsmuis, gewone bosspitsmuis en wezel. De gewone dwergvleermuis zoekt in en langs hakhoutbosjes naar voedsel. Er leven dikwijls amfibieën: bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander.

Hoe te beheren?

Goed beheer van hakhoutbosjes draagt in belangrijke mate bij aan het voortbestaan van diverse soorten planten en dieren. Ook de functie als verbinding tussen geschikte leefgebieden is belangrijk. Het beheer is vaak pleks- of vlaksgewijs. Gemiddeld worden hakhoutbosjes eens in de vijf tot vijftien jaar afgezet.

- Stel voor het beheer van oude hakhoutbosjes een **onderhoudsschema** op met uw gebiedsregisseur. Het uitgangspunt is dat u in een cyclus tussen de vijf en vijftien jaar, de meeste bomen en struiken een keer afzet. Verdeel het hakhoutbosje in verschillende sectoren. Het vrijkomende hout kan verwerkt worden in **takkenrillen**. Hiervan profiteren vogels, zoogdieren, amfibieën en insecten. Dikke takken kunnen verkocht worden.
- Kap niet alle bomen tegelijkertijd zodat er in het hakhoutbosje **verschillen in leeftijdsopbouw** ontstaan. Dit is gunstig voor planten en dieren.
- In weidevogelkerngebied van RVV wordt een hakhoutbosje **eens in de vijf jaar** volledig afgezet.
- Zijn er **grote gaten** (meer dan 10 m in doorsnede) ontstaan in de beplanting vul deze dan op met nieuw plantmateriaal. Bij voorkeur inheemse besdragende struiken/bomen, zoals; hondsroos, sleedoorn, kardinaalsmuts en meidoorn.
- Let op dat de **jonge planten** niet teveel te lijden hebben van diepwortelende en hoog opschietende grassen en kruiden. Maai hooguit enkele keren per jaar, te vaak maaien leidt tot sterke hergroei van met name grassen. Gebruik géén bestrijdingsmiddelen.
- **Bestrijd uitheemse** soorten zoals Amerikaanse vogelkers, -eik, robinia of ratelpopulier door deze met wortel en al te rooien.
- Zorg voor **dood hout** in het bos. Dit bevordert de aanwezigheid van paddenstoelen en holenbroeders.
- Bestaat de ondergroei vooral uit **overheersende kruiden** zoals; fluitenkruid, brandnetel, zevenblad en dergelijke, maai deze dan vóór de bloei. Na een aantal jaar zult u merken dat er ook andere soorten komen. Het maaisel moet verwijderd worden uit het hakhoutbosje.

Omschrijving ANLb

Een hakhoutbosje is een vrij liggend en vlakvormig landschapselement met inheemse bomen en struiken van minimaal 50 m² en maximaal 1 ha groot. Minimaal 80% wordt als hakhout beheerd en periodiek afgezet in een cyclus tussen de vijf en vijftien jaar. Er zijn twee categorieën: vochtige hakhoutbosjes met snelgroeiende soorten (zwarte els, gewone es en/of wilg dominant) en droge hakhoutbosjes met langzaam groeiende soorten (zomereik, wintereik, berk en/of haagbeuk). De ondergroei bestaat vaak uit vroegbloeiende planten en schaduw minnende soorten.

Beheervorschriften ANLb

- Bij voorkeur gefaseerd beheer vindt plaats in de periode tussen 1 oktober tot 15 maart.
- Overhangende takken mogen het hele jaar worden teruggesnoeid.

- Snoeiafval is verwijderd. Takkenrillen zijn toegestaan, mits deze de ondergroei en/of de stoven niet beschadigen.
- Als snoeiafval wordt versnipperd mag dit niet in het hakhoutbosje worden verwerkt.
- Er wordt geen (sloot)maaisel, bagger, tuinafval en ander afval verwerkt.
- Branden in en in de directe omgeving van het hakhoutbosje is niet toegestaan.
- Bemesting van het hakhoutbosje is niet toegestaan.
- Het hakhoutbosje wordt niet beweid.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en jacobskruiskruid.
- Ongewenste houtsoorten zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, robinia en ratelpopulier mogen via mechanisch uitgraven of door chemische stobbenbehandeling worden bestreden.

Belangrijk: binnen 7 dagen ná uitvoering beheer melden op www.rijnvechtenvenen.nl
Bij twijfel: vraag uw gebiedsregisseur.

Met dank aan: [Handboek Agrarisch Natuurbeheer](#) & [Walter den Hollander](#)

Disclaimer: dit is een handreiking om samen tot meer ecologisch resultaat te komen van het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer. Aan deze handreiking kunnen geen rechten worden ontleend. ANLb beheer blijft onderhevig aan de actuele voorwaarden zoals in de beheerovereenkomst overeengekomen